

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.

INSTRUKCJA ZBIÓRKI AMUNICJI

WSZELKIEGO RODZAJU

WOJSKOWY
INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY
1 9 4 5

136 122/1
NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.

**INSTRUKCJA
ZBIÓRKI AMUNICJI
WSZELKIEGO RODZAJU**

**WOJSKOWY
INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY**

1 9 4 5

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.

INSTRUKCJA ZBIÓRKI AMUNICJI WSZELKIEGO RODZAJU

BIBLIOTEKA
Wyższej Szkoły Politt.-Wych.

Wyższa Szkoła Oficerów
Politycznych

Nr 1

WOJSKOWY 66 18

INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY

1 9 4 5

355R 1 355/623

~~363~~/R

„Zatwierdzam”

SZEF DEPARTAMENTU UZBROJENIA

(—) Sołowiew
gen. bryg.

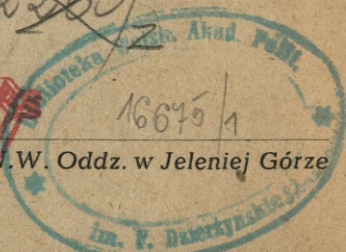
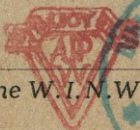
M. p. 1. Lipca 1945.

BIBLIOTEKA

Wyższej Szkoły Politt.-Wych

d. inw. 4384

~~2260~~/Z

Zakłady Graficzne W.I.N.W. Oddz. w Jeleniej Górze

INSTRUKCJA

**zbiórki, sortowania, niszczenia i przewożenia
amunicji wszelkiego rodzaju.**

I. Zasady ogólne.

1. Zbiórka wszelkiego rodzaju amunicji, przewóz jej transportem samochodowym i kołowym oraz ładowanie na wagony kolejowe dozwolone jedynie po dokładnym przeglądzie i ustaleniu jej stopnia zabezpieczenia przed wybuchem.

2. **Zabrania się kategorycznie** zbiórki, przewozu i przechowywania amunicji, nie nadającej się do użytku i niebezpiecznej, posiadającej następujące oznaki:

- a) niewypały pocisków z odcisnięciami i zadrami na pierścieniu wiodącym;
- b) niewypały pocisków od moździerzy ze znakiem od uderzenia grotu iglicznego na spłonce ładunku miotającego;

- c) pociski i miny z mechanicznymi uszkodzeniami zapalników i zniekształceniem korpusów (uszkodzone odłamkami);
- d) miny przeciwczołgowe z nie wyjętymi zapalnikami i granaty ręczne z włożonymi zapalnikami bez zawleczek i listw zabezpieczających;
- e) pociski, miny, granaty ręczne, które mogły ulec uszkodzeniu (w czasie wybuchu, pożaru, bombardowania) **rozrzucone przez wybuch;**
- f) pociski i miny rozerwane z obnażonym materiałem wybuchowym.

Amunicję wyszczególnioną w punkcie 2, jako niebezpieczną, niszczyć na miejscu przez specjalnie wyznaczone grupy mine-rów.

Do chwili wysadzenia w powietrze niebezpiecznej amunicji postawić przy poszczególnych pociskach lub grupach pocisków znaki ostrzegawcze (tabliczki) z napisami: „**Nie ruszać, wybuchnie, niebezpieczeństwo życia**”.

3. Po przeprowadzeniu przez rozpoznanie na polu walki i ustaleniu stanu jakościowego amunicji i jej ilości — amunicję nadającą się do użytku i nie nasuwającą żadnych wątpliwości co do niebezpieczeństwa wybuchu należy zgromadzić na punktach zbiornych lub w składach.

4. Prace przy zbiórce, sortowaniu, niszczeniu i przewożeniu amunicji są dopuszczalne jedynie pod kierownictwem osób **posiadających specjalne wykształcenie (pirotechników)**.

5. Przed rozpoczęciem pracy przy amunicji kierownik pracy (pirotechnik) poucza dokładnie podwładnych o zasadach obchodzenia się z amunicją i układa plan akcji przeciwpożarowej na wypadek pożaru.

Kategorycznie zabrania się dopuszczać do pracy grupy robocze, nie udzieliwszy im instrukcji.

6. Przed rozpoczęciem prac przy amunicji kierownik prac odbiera od wszystkich osób przybory do palenia (zapalki, zapalniczki, papierosy) i składa je w oddzielnym na to przeznaczonym miejscu, wybranym nie bliżej niż 100 metrów od miejsca, gdzie znajduje się amunicja pod nadzorem dyżurnego.

7. Podczas wszelkich prac przy amunicji przestrzegać ściśle przepisów techniki bezpieczeństwa i nie dopuszczać do rzucania i wleczczenia skrzynek, uderzeń amunicji żadnymi przedmiotami, przenoszenia bez opakowania na rękę po kilka sztuk, okazywania niepotrzebnej ciekawości (rozkładanie, odkręcanie kapturków, wyjmowanie zawleczek). Nieprzestrzeganie tych przepisów doprowadza niechybnie do nieszczęśliwych wypadków — **wybuchów, pożarów, śmierci ludzi.**

II. Sposób przeprowadzania prac.

Sortowanie amunicji.

1. Amunicję nie przedstawiającą niebezpieczeństwa, zabraną do punktów zbiornych lub składów, sortuje się i wciąga do ewidencji według sztuk.

Sortowania dokonuje się:

- a) według kalibrów, systemów i wzorów;
- b) na naboje kompletne i niekompletne;
- c) na amunicję z zapalnikami i bez zapalników;
- d) według stopnia przydatności — na zdadne do użytku, wymagające naprawy i niezdadne.

2. Do zdatnej amunicji zaliczać:

- a) **naboje zespolone** — naboje w dobrym stanie z pociskami z zapalnikami i bez zapalników, z dobrymi łuskami i spłonkami w nieuszkodzonym etatowym opakowaniu;
- b) **naboje podzielne** z ładunkiem miotającym w łusce: pociski z zapalnikami i bez zapalników w dobrym stanie, ładunki do nich w łuskach ze szczelnymi wieczkami i spłonkami w dobrym etatowym opakowaniu;

- c) pociski do moździerzy z zapalnikami i bez zapalników w dobrym stanie z ładunkami miotającymi, w dobrym etatowym opakowaniu;
- d) części naboji — pociski z zapalnikami i bez zapalników, przydatne do użytku z wyglądu zewnętrznego bez mechanicznych uszkodzeń zapalnika (z kapturkami), korpusu pocisku zgrubienia środkowego i pierścienia wodzącego.

Ładunki w zamkniętych łuskach — z dobrymi wiekami, bez uszkodzeń mechanicznych łuski i spłonki.

Pociski do moździerzy — bez mechanicznych uszkodzeń zapalnika (z kapturkami), korpusu i brzechw.

Granaty ręczne — bez zapalników z nieuszkodzonym gniazdem zapalnika (nieznaczne zgniecenie korpusu nie stanowi przyczyny do wybrakowania ich).

3. Amunicja z nalotem rdzy — nie należy do kategorii niezdatnych.

Dla zabezpieczenia od dalszego rdzewienia należy usuwać rdzę i miejsca oczyszczone nasmarować smarem artyleryjskim.

4. Amunicja wymagająca naprawy:

- a) **naboje** — z wykrzywieniem pocisku i rozluźnieniem szyjki łuski powyżej 2 mm;

- b) **ładunki** — ze zgniecionymi łuskami i zadrami na tulejkach spłonek;
  - c) **pociski uszkodzone** korozją (zardzewiałe) z drobnymi wgnieceniami na zgrubieniu środkowym i pierścieniu wodzącym;
  - d) **pociski do moździerzy** — uszkodzone korozją (zardzewiałe) z pogniecionymi brzechwami.
5. **Amunicja niezdatna** lecz nie niebezpieczna dla przechowywania i przewozu:
- a) **pociski silnie uszkodzone** rdzą z wgnieceniami na zgrubieniu środkowym i pierścieniu wodzącym;
  - b) **pociski do moździerzy** — z wgnieceniami na zgrubieniu środkowym z pogniecionymi brzechwami (które nie zostały uszkodzone w czasie wybuchu bombardowania);
  - c) **granaty ręczne** — bez zapalników z nieuszkodzonym gniazdem zapalnika i z mocno zgniecionym korpusem.

III. Sortowanie prochów.

1. **Prochy bezdymne** — złożone luźno, w wiązkach, ładunki w woreczkach — należy dokładnie przeglądać ich stan jakościowy i rozsortować na zdadne do użytku i niezdatne:

- a) **do zdatnych prochów zaliczać** — proch nierozważony, wiązki i ładunki prochowe

w dobrym opakowaniu. Prochy i ładunki w nieodpowiednim opakowaniu (przebitym odłamkami, rozbitym, bez wieka) przełożyć do dobrego opakowania.

Kategorycznie zabrania się przewożenia prochów w nieodpowiednim opakowaniu;

- b) **prochy luźne — niezdatne:** zanieczyszczone innymi materiałami (piasek, gwoździe, kawałki metalu, kawałki drzewa itp. zmieszane z czarnym prochem, stanowiące mieszaninę rozmaitych gatunków prochu (piroksylonowe, nitroglicerynowe) z jawnymi oznakami psucia się, oblane łatwopalnym płynem (mające plamy oleiste).

Prochy wyszczególnione w punkcie b) niszczyć przez spalanie jako niebezpieczne podczas przewozu i przechowania.

IV. Opakowanie amunicji i przygotowanie jej do przewozu.

1. Rozsortowaną amunicję opakowywać w przepisowe etatowe opakowanie. Opakowanie winno być dokładne, posiadające odpowiednie urządzenia usztywniające (przekładki i wieko). Po ułożeniu amunicji w skrzynki wieka muszą być ściśle zabite gwoździami lub zamknięte na klamry.

Amunicja ułożona w skrzynkach nie powinna przesuwac się przy pochyleniu skrzynki i przy jej przewożeniu. W razie braku typowych usztywnień wkładać do skrzynki przekładki i w taki sposób je rozmieścić, aby nie było luzu.

2. Kategorycznie zabronione jest:

- a) układanie amunicji rozmaitych kalibrów i wzorów w jednej skrzynce;
- b) układanie amunicji z zapalnikami i bez zapalników w jednej skrzynce;
- c) bezładne układanie amunicji w skrzynkach;
- d) układanie amunicji w skrzynkach nieoczyszczonych ze śmieci i brudu;
- e) układanie amunicji w skrzynki oblane płynem łatwopalnym;
- f) bezładne ładowanie amunicji bez opakowania do wagonów, samochodów i podwód;
- g) ładowanie do wagonów i do samochodów pocisków z zapalnikami zwróconymi w kierunku ruchu. Czołowa i tylna ich część powinna być zwrócona w samochodach i wagonach w stronę ścianek bocznych.

3. Przewozić w osobnych wagonach oddzielnie od innej amunicji:

- a) proch i ładunki prochu;

- b) środki pirotechniczne (naboje świetlne, sygnałowe);
- c) naboje i pociski zapalające;
- d) ładunek wagonów i samochodów nie powinien przekraczać ustalonej pojemności ładunkowej.

V. Przepisy bezpieczeństwa podczas prac przy amunicji.

Kategorycznie zabrania się:

- a) ruszać z miejsca niewypały pocisków min, ręcznych granatów, wypały (z zapalnikami) bez zawleczek i listw zabezpieczających;
- b) rozkładać zapalniki, pociski lub naboje w całości i środki pirotechniczne (naboje świetlne i sygnałowe);
- c) przenosić pociski z zapalnikami, naboje i miny bez opakowania na rękę (jak drzewo);
- d) rzucać, kantować, wlec skrzynki z amunicją;
- e) palić papierosy, rozniecać ogień w odległości bliższej niż 100 metrów od miejsca, gdzie leży amunicja;
- f) używać prochu i ładunków, środków zapalających i świetlnych dla rozniecania ognia.

VI. Wyszczególnienie amunicji niebezpiecznej do przewozu, przechowywania i manipulowania nią.

1. Pociski artyleryjskie — niewypały wszelkiego rodzaju z zapalnikami, posiadające znak nacięć na pierścieniu wodzącym.

2. Pociski do moździerzy, posiadające znak uderzenia grotu iglicznego na spłonce naboju miotającego.

3. Pociski artyleryjskie i do moździerzy z zapalnikami z mechanicznymi uszkodzeniami zapalników i gniazd na zapalniki.

4. Zapalniki bez kapturków i zawleczek.

5. Pociski artyleryjskie i do moździerzy z zapalnikami (które były uszkodzone w czasie pożaru, wybuchu, bombardowania).

6. Granaty ręczne z włożonymi zapalnikami bez zawleczek i listw zabezpieczających.

7. Niemieckie granaty ręczne z drewnianymi rękojeściami bez kapturków na rękojeściach z wyciągniętym sznurem tarciovym.

8. Niemieckie ładunki dodatkowe do armat 105 mm i 150 mm w różowych woreczkach, zapalające się pod wpływem promieni słonecznych.

9. Opakowanie oblane płynem łatwopalnym.

Amunicję wyszczególnioną w rozdziale VI (punkty 1—7) niszczyć przez wysadzanie w powietrze, ładunki i opakowanie (p.p. 8—9) — przez spalanie.

VII. Sposób niszczenia amunicji nie nadającej się do użytku.

1. Niszczenie amunicji nie nadającej się do użytku (przez wysadzanie, prochy — przez spalanie) przeprowadzają specjalne grupy pod kierownictwem doświadczonych minerów i pirotechników.

2. **Kategorycznie zabrania się** niszczenia amunicji przez zakopywanie do ziemi lub zatapanie w rzekach i jeziorach.

3. Amunicję, podlegającą wysadzeniu, ułożyć w lej (dół) w jednym rzędzie, szczelnie jedną obok drugiej. Ilość pocisków lub min w jednym leju powinna być taka, aby waga samego materiału wybuchowego znajdującego się w amunicji nie przekraczała 40 kg.

4. Głębokość leju (dołu) określa kierownik prac przy wysadzaniu, zależnie od odległości do miejsc zamieszkałych. Im bliżej do miejsca zamieszkałego, tym głębszy powinien być dół.

5. Niewypały pocisków artyleryjskich i do moździerzy niszczyć jedynie na miejscu ich upadku.

Przenoszenie i przewożenie ich **jest kategorycznie zabronione.**

6. Aby wysadzić pociski zaryte w ziemię, należy koniecznie odkopać je na tyle, żeby można było nałożyć ładunek wybuchowy. Odkopywać ostrożnie, żeby nie było pchnięć i uderzeń o pocisk. **Zabrania się** używania łomu,

motyki i innych ciężkich przedmiotów metalowych. Dozwolone jest używanie łopaty, którą należy powoli wykopywać ziemię, niewielkimi ilościami. Dla większego bezpieczeństwa poleca się stosować przy pracy stalowe macki (cienki pręt z zaostrzonym końcem).

Na całej przestrzeni, wyznaczonej na wykopywanie, wtyka się w ziemię macki na głębokość 20—30 cm, po czym ostrożnie wybiera się ziemię w tym miejscu. Czynić to tak długo, dopóki nie zostanie wykryty pocisk (mina). W razie konieczności pocisk (minę) odkopywać rękoma.

7. Dla wysadzenia kładzie się na pocisk ładunek materiału wybuchowego i w celu unieruchomienia przysypuje się go darnią, ziemią lub innymi niepalnymi materiałami. Mała kostka materiału wybuchowego, posiadająca gniazdo dla spłonki detonującej, jest detonatorem powodującym wybuch.

8. Waga ładunków materiału wybuchowego niezbędnych do wysadzenia pocisków rozmaitego kalibru jest następująca:

kaliber 76—107 mm — dwa małe ładunki wybuchowe po 200 g każdy,

kaliber 122 mm — jeden mały ładunek wybuchowy 200 g i jeden duży 400 g,

kaliber 150—203 mm — jeden mały ładunek wybuchowy 200 g i dwa duże po 400 g.

9. Ładunki materiału wybuchowego zapala się przy pomocy zapalarki elektrycznej. Klucz

do zapalarki podczas pracy w żadnym wypadku nie powinien pozostawać w maszynie lecz znajdować się u kierownika prac minerskich. Po wstawieniu (osobiście przez kierownika) zapalnika elektrycznego w gniazdo ładunku materiału wybuchowego i połączeniu kontaktów zapalarki z końcówkami zapalnika elektrycznego, kierownik oddala się z ludźmi w ukrycia i z tego miejsca powoduje wybuch, po czym wyjmuje klucz z zapalarki, przechowując go u siebie.

10. W razie braku zapalarki elektrycznej pociski wysadza się w sposób następujący:

- a) do zapalenia ładunku materiału wybuchowego używa się trąbki zapalającej, składającej się ze spłonki detonującej ze wstawionym w nią lontem prochowym, do którego dołącza się knot konopiany;
- b) trąbkę zapalającą przygotowuje osobiście kierownik prac minerskich, przy czym sprawdza również przed tym lont prochowy i knot na szybkość spalania się (normalnie lont prochowy spala się z szybkością 1 cm/sek., a jeden cm knota — w ciągu 2 minut);
- c) długość lontu prochowego i knota w każdym poszczególnym wypadku określa kierownik prac minerskich zależnie od szybkości ich palenia się, odległości od wysadzanego pocisku do schronu lub innego ukrycia, warunków atmosferycznych i sta-

nu gruntu z takim wyliczeniem, by palenie się zajmowało dwa razy więcej czasu niż oddalenie się ludzi do schronu;

- d) jeden koniec lontu prochowego odcina się na ukoś, do rozcięcia przykładą się knot i przymocowuje się go nićmi. Drugi koniec lontu prochowego odcina się prostopadłe do długości lontu i ostrożnie wsuwa do spłonki detonującej aż do oporu. W razie braku knota przygotowuje się trąbkę zapalającą tylko z lontu prochowego, którego długość w tym wypadku odpowiednio należy powiększyć;
- e) kierownik prac minerskich wstawia (osobiście) trąbkę zapalającą w gniazdo ładunku materiału wybuchowego w ten sposób, aby była ona zwrócona w kierunku wiatru, a nie przeciw wiatrowi;
- f) przygotowawszy wszystko do wysadzenia, kierownik rozkazuje obecnym oddalić się do ukrycia, a sam zapala knot (lub lont prochowy) i niezwłocznie oddala się do ukrycia (schronu);
- g) jeśli po upływie czasu palenia się knotu i lontu prochowego wybuch nie nastąpił, to wychodzić ze schronu należy nie wcześniej, niż po upływie 20 minut po wyliczonym czasie palenia się knotu i lontu prochowego. Po wybuchu zezwala się wychodzić ze schronu dopiero po upływie 5 minut;

- h) jeśli ładunek materiału wybuchowego lub pocisk nie wybuchł, wtedy kierownik prac minerskich przygotowuje nowy ładunek z trąbką zapalającą i dokonuje wysadzenia. Po wysadzeniu pocisku (miny) należy koniecznie obejrzeć odłamki. Jeżeli okaże się, że zawierają materiał wybuchowy lub zapalnik, to należy je, jak również rozrzucone kawałki materiału wybuchowego, zebrać na jedno miejsce i ponownie wysadzić w powietrze.

Odłamki pocisku z zapalnikami — niewypalami wysadzać na miejscu, przenoszenie ich wzbronione.

Przy wysadzaniu pocisków ściśle przestrzegać następujących środków ostrożności:

- a) miejsce wysadzenia wokoło tak ubezpieczyć, żeby poza linię ubezpieczenia nie wyleciał ani jeden odłamek;
- b) miejsce ubezpieczone winno być dokładnie zbadane; ludzi i bydło trzeba z niego usunąć;
- c) wszystkie osoby znajdujące się na miejscu wysadzenia muszą wiedzieć dokładnie, gdzie mają się ukryć na czas wysadzania pocisku.

11. Przy wystawianiu ubezpieczenia i przeglądzie terenu stosować się do poniższej tablicy:

Kaliber pocisku mm	Przeciętna odległość rażenia odłamkami w metrach	Promień ubezpieczenia w metrach
76—107	do 500	1000
122	do 800	1200
152	do 1200	1500
powyżej 152	do 1500	2000

Niszczenie niewypałów pocisków (min) w inny sposób **surowo wzbronione**.

12. Wysadzanie amunicji bez przygotowanego ukrycia **wzbronione**. Schron lub inne ukrycie zbudować nie bliżej niż 100 metrów od wysadzanej amunicji, przy czym wejście do schronu winno obowiązkowo znajdować się po stronie przeciwległej do miejsca wysadzania.

BIBLIOTEKA

Wyższej Szkoły Politycznej - Wych.

d. inw. 4384

SPIS RZECZY.

	Str.
I. Zasady ogólne	3
II. Sposób przeprowadzania prac	6
III. Sortowanie prochów	8
IV. Opakowanie amunicji i przygotowanie jej do przewozu	9
V. Przepisy bezpieczeństwa podczas prac przy amu- nicji	11
VI. Wyszczególnienie amunicji niebezpiecznej do przewozu, przechowywania i manipulowania nią	12
VII. Sposób niszczenia amunicji nie nadającej się do użytku	13

76675/
1.

4.2 K. 58
4-V